

A CASE OF GENRE VIOLATION (RITUAL AND FINALE) IN THE TEXTS OF THREE
GEORGIAN WRITERS - GIORGI LEONIDZE, GIORGI SOSIASHVILI AND ANA
KORDZAIA-SAMADASHVILI

ჟანრის დარღვევის შემთხვევა (რიტუალი და ფინალი) სამი ქართველი მწერლის -
გიორგი ლეონიძის, გიორგი სოსიაშვილის და ანა კორძაია-სამადაშვილის
ტექსტებში

Marine Tsertsvadze

Doctor of Philology, Professor of Gori State University,
Gori, Chavchavadze st., #53, 1400, Georgia,
+995577251218, tsertsvadzemarina@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-8142-3771>

Ana Imnadze

Doctor of Philology, Associate Professor of Gori State University,
Gori, Chavchavadze st., #53, 1400, Georgia,
+995577922552, ani.imnadze@yahoo.com,
<https://orcid.org/0000-0003-3947-0352>

Abstract. In this work, we will discuss the cases of genre violation on the example of the texts of three Georgian writers - Giorgi Leonidze, Ana Kordzaia-Samadashvili and Giorgi Sosiashvili.

In fiction, it often happens that a work breaks the boundaries of a genre and belongs to another genre. There is no strictly defined framework that the writer must follow; There is also a case when the writer determines the genre of his work, but literature is also important in that when considering each work, the reader is free in his choice, can replace one genre with another and thus perceive what he reads.

According to Roland Barthes, some text analysts would like to see all texts in one structure, and if we understand all texts as separate modules, from such a module one large narrative structure will be created, which will fit any text later. However, he believes that this is an exhausting and undesirable task, since after that the text loses its individuality, but, at the same time, individuality is not necessarily a manifestation of the specific appearance of the text, nor does it indicate the finished text.

In the paper, we will try to preserve the individuality of the text and we will talk about three literary works, none of which is a novella, and we will see them in this genre. These are: Giorgi Leonidze's "Ghinjua", Ana Kordzaia-Samadashvili's "Rituals" and Giorgi Sosiashvili's "People and People".

All three authors define the genre. Giorgi Leonidze writes about the short stories included in the cycle "The Wishing Tree" that: "They are memories of my childhood....I want to give them to the readers, like smoking tobacco or khakhali, and share with them the fruits of my childhood memories" (Leonidze, 2021:157) . The theme of Ana Kordzaia-Samadashvili's book, "Marietta's Road", is also stories, as the writer has understood. And Giorgi Sosiashvili, in the book "Without measures of time", where the work under discussion is presented, offers us a wider range: letters, essays, portraits, impressions.

In the paper, we will try to bring all three texts under consideration into the frame of the novel. Naturally, in this case, the question will arise - why? According to the definition of the great German writer Johann Wolfgang Goethe, the novel is an unusual case. Such things really happen in life, but the ending takes an unusual turn and makes the story even more interesting, because the writer's goal is to keep the reader interested until the last paragraph.

Keywords: Genre violation, Novel, Criticism, Fiction, Nonfiction, Fiction, Georgian literature.

მარინე ცერცვაძე

ფილოლოგიის დოქტორი,
გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი,
ქ. გორი, ჭავჭავაძის ქ., No53, 1400, საქართველო,
+995577251218, tsertsvadzemarina@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0002-8142-3771>

ანა იმნაძე

ფილოლოგიის დოქტორი,
გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი,
ქ. გორი, ჭავჭავაძის ქ., No53, 1400, საქართველო,
+995577922552, ani.imnadze@yahoo.com,
<https://orcid.org/0000-0003-3947-0352>

აბსტრაქტი. წინამდებარე ნაშრომში განვიხილავთ ჟანრის დარღვევის შემთხვევებს სამი ქართველი მწერლის - გიორგი ლეონიძის, ანა კორძაია-სამადაშვილის და გიორგი სოსიაშვილის ტექსტების მაგალითზე.

მხატვრულ ლიტერატურაში ხშირად ხდება, რომ ნაწარმოები არღვევს ჟანრის ფარგლებს და სხვა ჟანრის კუთვნილება ხდება. აქ არ არსებობს მკაცრად შემოსაზღვრული ჩარჩო, რომელიც მწერალმა აუცილებლად უნდა დაიცვას; არის ისეთი შემთხვევაც, როდესაც მწერალი განსაზღვრავს თავისი ნაწარმოების ჟანრს, მაგრამ ლიტერატურა იმიტაც არის მნიშვნელოვანი, რომ ყოველი ნაწარმოების განხილვისას, მკითხველი თავისუფალია თავის არჩევანში, შეუძლია ერთი ჟანრი მეორეთი ჩაანაცვლოს და ასე აღიქვას ის, რასაც კითხულობს.

როლან ბარტის აზრით, ტექსტის ზოგიერთი ანალიტიკოსი ისურვებს ერთ სტრუქტურაში დაინახოს ყველა ტექსტი და თუ ყველა ტექსტს ცალკეულ მოდულად გავიაზრებთ, ასეთი მოდულიდან შეიქმნება ნარატივის ერთი დიდი სტრუქტურა, რომელიც შემდგომში ნებისმიერ ტექსტს მოერგება. თუმცა, მიაჩნია, რომ ეს დამქანცველი და არასასურველი საქმეა, ვინაიდან ამის შემდეგ ტექსტი თავის თვითმყოფადობას კარგავს, მაგრამ, ამავე დროს, ინდივიდუალურობა სულაც არ წარმოადგენს ტექსტის სპეციფიკურ იერსახის გამოვლინებას, არც მიგვითითებს დასრულებულ ტექსტზე (ბარტი, 2011: 97).

ნაშრომში შევეცდებით შევეუნარჩუნოთ ტექსტს ინდივიდუალობა და ვისაუბრებთ სამ ლიტერატურულ ნაწარმოებზე, რომელთაგან არც ერთი არ არის ნოველა, ჩვენ კი ვიხილავთ მათ ამ ჟანრში. ესენია: გიორგი ლეონიძის „ღვინჯუა“, ანა კორძაია-სამადაშვილის „რიტუალები“ და გიორგი სოსიაშვილის „ადამიანები და ადამიანები“.

სამივე ავტორი განსაზღვრავს ჟანრს. გიორგი ლეონიძე, „ნატურის ხის“ ციკლში მოქცეულ მოთხრობებზე წერს, რომ, ისინი: „ჩემი ყრმობის მოგონებანია,....მინდა მკითხველს გავუწოდო, როგორც სახილვე ტაბაკი თუ ხახალი, და მათ ჩემი ბავშვობის მოგონებათა ხილი ვუწილადო“ (ლეონიძე, 2021: 157). ანა კორძაია-სამადაშვილის წიგნის, „მარიეტას გზა“, თემატიკაც მოთხრობებია, ასე აქვს მწერალს გააზრებული. გიორგი სოსიაშვილი კი, წიგნში „დროის საზომთა გარეშე“, სადაც ჩვენ მიერ განსახილველი ნაწარმოებია წარმოდგენილი, უფრო ფართო სპექტრს გვთავაზობს: წერილები, ნარკვევები, პორტრეტები, შთაბეჭდილებები.

ნაშრომში შევეცდებით განსახილველი სამივე ტექსტი მოვაქციოთ ნოველის ჩარჩოში. ბუნებრივია, ამ შემთხვევაში, გაჩნდება კითხვა - რატომ? დიდი გერმანელი მწერლის, იოჰან ვოლფგანგ გოეთეს განმარტებით, ნოველა-ერთი უჩვეულო შემთხვევაა. ასეთი რამ მართლაც ხდება ცხოვრებაში, მაგრამ დასასრული უჩვეულოდ შემობრუნდება და თხრობას კიდევ უფრო საინტერესოს ხდის, მწერლის მიზანიც ხომ ეს არის, მკითხველის დაინტერესება ბოლო აბზაცამდე.

საკვანძო სიტყვები: ჟანრის დარღვევა, ნოველა, კრიტიკა, ფიქშენი, ნონფიქშენი, ბელეტრისტიკა, ქართული ლიტერატურა.

შესავალი. ჩვენ მიერ შერჩეული სამივე მწერლის შემოქმედებისა და კონკრეტულად ამ ნაწარმოებების შესახებ არაერთი გამოხმაურება და რეცენზია დაწერილა, მაგრამ ეს ტექსტები, ერთ ჩარჩოში მოქცევისა და ერთი კრიტერიუმით აღქმის თვალსაზრისით, ერთგვარ სიახლეს წარმოადგენს. ამის შესაბამისად, შევეცდებით არგუმენტირებული მოსაზრებების საფუძველზე, მკითხველი ჩვენი აზრის მართებულობაში დავარწმუნოთ და, ამავდროულად, ვუჩვენოთ პრეცედენტულობის მნიშვნელობა ამდაგვარი კვლევისათვის.

გიორგი ლეონიძის „ღვინჯუა“ მეოცე საუკუნის 60-იან წლებში დაიწერა. მკვლევარი ნანა კუცია მიიჩნევს, რომ „სამოციანი-სამოცდაათიანი წლები თითქოს დუნედ მიედინება, დიდ სულისმოთქმასა ჰგავს ოთხმოციანი წლების მიწურულის მღელვარე, საბედისწერო მოვლენების წინ“ (კუცია, 2009: 3). თუმცა, იგი იმასაც აღნიშნავს, რომ ჯერ კიდევ 50-იან წლებში საზოგადოება გრძნობდა, რომ „რალაც დალპა სამეფოში“ და მალე ყველაფერი შეიცვლებოდა.

ჩვენ არ შევეცდებით დავუპირისპიროთ ერთმანეთს ორი ეპოქა; ერთი, რომელსაც გაგვახსენებს გიორგი ლეონიძე, გვიხატავს, რა ძლიერ, შრომისმოყვარე გლეხებს-ღვინჯუას და თაყას: „ორივენი შეძლებული ოჯახის შვილები იყვნენ, სოფლის თავკაცები, წინაკაცები“ (ლეონიძე, 2021: 159), მეორე, როგორც კრიტიკოსი ნანა კუცია ახასიათებს, იმ დროს, რომელშიც ავტორმა ეს წიგნი დაწერა: „უზარმაზარი საზღვრებწანისლული სახელმწიფოს სამხრეთ პროვინციად ქცეული ქვეყანა, ავტონომიებით „მოოჭვილი“, უცხო თესლით „დამშვენებული“, დაბანგული, კი არ ცხოვრობდა, ოდენ არსებობდა“ (კუცია, 2009: 4), ჩვენ ყურადღებას არ გავამახვილებთ იმ გარემოებაზე, რომ მეოცე საუკუნის 60-იან წლებში ასეთი გლეხები აღარ არიან, არც ნათელ-მრონად არჩევის და ამ რიტუალის ჩატარებაზე გავამახვილებთ ყურადღებას, ამის შესახებ ბევრი დაწერილა და ვერ ვიქნებით ორიგინალურნი. აკაკი ბაქრაძე წერს: „კრიტიკას მაშინ აქვს ფასი, თუ კრიტიკოსმა მხატვრულ ნაწარმოებში წაიკითხა ის, რაც სხვამ ვერ წაიკითხა. ეგ სულერთია, უარყოფითი თვალსაზრისი იქნება, წაკითხული თუ დადებითი. იმიტომ, რომ კრიტიკამ სხვა ჟანრის ნაწარმოებებს, რომელსაც იგი განიხილავს, რალაც უნდა შემატოს“ (ბაქრაძე, 2004: 25).

მეთოდები. ნაშრომზე მუშაობისას გამოყენებულია კომპარატივისტული მეთოდი, შედარებით-ტიპოლოგიური, კრიტიკული ანალიზისა და სინთეზის მეთოდები.

შედეგები და მსჯელობა. გია მურღულიას მიაჩნია, რომ ერთის კაცის ფიქრი არ არის სავალდებულო სხვისთვის, მითუმეტეს, რომ ლიტერატურა თავისუფლების სფეროაო. ჩვენც ვეცდებით, ზემოთქმულიდან გამომდინარე, სრულიად სხვა რამ დავინახოთ თითოეულ ამ ნაწარმოებში, და ჟანრის შეცვლის გარდა, ნაშრომში კიდევ ერთი სიახლე შევიტანოთ - გავარკვიოთ, რა ადგილს იჭერს ყოველი ადამიანის ცნობიერებაში რიტუალი, რომელსაც გაუაზრებლად, სისტემატურად ვასრულებთ და რომლის დაცვასაც არავინ არ გვამალებს. რიტუალი კი აქვს ყველა ადამიანს - მწერალს, სპორტსმენს, მომღერალს, ეს ძალიან ინტიმურია და ყველა თავისებურად განიცდის: ასევე, საინტერესოა ადამიანის ცნობიერებაშივე ჩამოყალიბებული სტერეოტიპი საგნის, ქვეყნის, ჩვეულების თუ სხვა ადამიანის მიმართ, რომელსაც ყოველთვის ვითვალისწინებთ ისე, რომ ვერ ვაცნობიერებთ.

როგორც ზემოთაც აღვნიშნეთ, ამ კუთხით, საკვლევი ნაწარმოებები არ განხილულა. შევეცადოთ სხვა ახსნა მოვუნახოთ ღვინჯუას საქციელს, განვმარტოთ, რა როლს თამაშობს მის ცხოვრებაში რიტუალი, ამ შემთხვევაში - საყველაწმიდოს დალევის გარეშე სუფრიდან წამოსვლა.

გიორგი ლეონიძე კარგად აცნობიერებს, რა პირობებში უხდება ცხოვრება ქართველ გლეხს, რომელსაც, ისევ ნანა კუციას თუ მოვიშველიებთ, ერთმა იმპერიამ ავტოკეფალია წაართვა, მეორემ ათეისტური აღზრდა შემოიღო და ნაწყალობევი „სიმამღრის“ ნაცვლად, აიძულებს არ იფიქროს სახელმწიფოებრიობაზე, ეროვნულობაზე, სულიერებაზე. „ამ პოლიტიკის შედეგად ნადგურდებოდა ტრადიციული ცხოვრების წესი, სულიერი ფასეულობანი“ (კუცია, 2009: 6).

აღსანიშნავია, რომ თავის შემთხვევით არ აურჩევია ღვინჯუა ნათლიად - ის არა მარტო იმ საუკეთესო თვისებებით არის დაჯილდოებული, რაც ნათელ-მირონად არჩეულ კაცს უნდა ახასიათებდეს, არამედ კარგი თამადაცაა, ხშირად არის ნათლის და თამადის ამპლუაში, ერთდროულად; მისთვის ამ ცერემონიალის დამაგვირგვინებელი რიტუალია, სუფრის დასასრულს, „საყველაწმიდოს“ დალევა, რომელსაც, რა თქმა უნდა, არავინ აძალებს, ეს მისი ნებაა, დალევს, თუ არა, მაგრამ ამ რიტუალს საკრალური მნიშვნელობა მიუღია ღვინჯუას არსში და ერთხელ, როდესაც ვიღაც(ქათათა) გააბრაზებს და აუხირდება, „საყველაწმიდოს“ დალევა დაავიწყდება და ისე წამოვა ნათლობის სუფრიდან. გზად საშინელი ქარბუქი წამოეწევა და ძლივს გალევს გზას, მაგრამ უცბად ახსენდება, რომ რიტუალი არ დაუსრულებია, „საყველაწმიდო“ არ დაუღევია. ღვინჯუა უკან ბრუნდება რიტუალის ჩასატარებლად, ხელმეორედ გაივლის თოვლსა და ქარბუქში საშიშ გზას, გამოახედებს ოჯახის პატარძალს, გამოატანინებს ღვინოს, დალევს „საყველაწმიდო“ სადღეგრძელოს და ბედნიერი ბრუნდება სახლში.

რომ არავინ ავალებს ამ სადღეგრძელოს დალევას, ავტორი მიგვანიშნებს პატარძლის რეაქციით: ის გაოცებული შესცქერის კაცს, რომელიც ორივე სასმისს, რომელიც გამოუტანა, ხელიდან გამოგლეჯს და ილოცება: „-ღვთისმშობელო, მიშველე, შენ მაპატიე, რომ საყველაწმიდო დაუღეველი გაგექეცი!...მაპატიე, აღთქმას გაძლევ, აღარ ჩავიდნო“ (ლეონიძე, 2021: 181). პატარძალი კი ფიქრობს - „ნამდვილად ეშმაკი იყო, მაგრამ ეშმაკი რომ არა სვამს ღვინოსაო?...ალბათ უპატრონო, მშიერი ადამიანის სული იქნებოდაო“ (ლეონიძე, 2021: 181). მხოლოდ საკუთარი სინდისი, დამოკიდებულება რიტუალისადმი ამხნევებს უკან დაბრუნებულ ღვინჯუას და „თოვლიანი აღმასით ანაპერწკლებული, ნაწური ვერცხლით მოსპეტეილი გორები თავს უქნევდნენ გამართლებულ ღვინჯუას, მისი საქციელით კმაყოფილები!“ (ლეონიძე, 2021: 182).

გიორგი ლეონიძე, როგორც “ქვეყნის ჭირისუფალი”, ამ მოჩვენებით „სიმამღრემი“ კარგად ხედავს მოსალოდნელ შედეგებს და ამიტომ გამოიხმობს ამ ორ გამრჯე გლეს წარსულიდან.

გადავხედოთ ანა კორძაია-სამადაშვილის მოთხრობას „რიტუალები“, რომელიც იწერება განსხვავებულ დროში - ოცდამეერთე საუკუნის პირველ ათწლეულში, როდესაც „ახალგაზრდობა მასობრივად ტოვებს სამშობლოს... „რაც საქართველოსთვის სტრატეგიულად არანაკლებ საშიში მოვლენაა, ვიდრე ტერიტორიების დაკარგვა.“ (კორძაია-სამადაშვილი, 2012: 5).

ახალგაზრდა, განათლებული ქართველი ქალი - ანა, გერმანიაში ცხოვრობს საძულველ კატასთან, მაქსთან ერთად და მთელი დამე არ სძინავს იმის შიშით, რომ მაქსმა თვალები არ ამოკაწროს. ამ უძილო ღამეებში წაიკითხავს, არცთუ ცნობილი ავტორის, ცეეს ნოტებუმის წიგნს „რიტუალები“, წაიკითხავს და, როგორც თვითონ მიიჩნევს - ცხოვრება ამოუტრიალდება და მაშინ დაფიქრდება არა ცეეს ნოტებუმის, არამედ საკუთარ რიტუალებზე: „წიგნის წაკითხვის შემდეგ... ყოველი ქმედება, ყოველი ნათქვამი სიტყვა... რიტუალის ნაწილად მესახება“ (კორძაია-სამადაშვილი, 2012: 194). ანა მიხვდა, რომ ძალიან ბევრი ქმედება აყვანილი ჰყავს რიტუალის დონეზე, აუცილებლად ასრულებს, აჯერებს თავს, რომ ამის გაკეთება ვიღაცისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია, თუმცა კარგად აცნობიერებს, რომ ეს არავის აინტერესებს. რიტუალი კი ყოველდღიურ ცხოვრებაში უამრავია - კაქტუსის გადარგვა, კბილების გახეხვა, მეგობართან დარეკვა, და ა.შ. რომელთა შეუსრულებლობა არავის არაფერს დააკლებს. ყველაზე მთავარი, რაც გააცნობიერა ანამ, იყო ის, რომ ამ რიტუალების გამო „საერთოდ ვერაფერს ვხედავ და მერე ძალიან მიკვირს, რომ დიდი სიხარული და დიდი განსაცდელი თანაბრად უფერული, არაფრის მომცემი ხდება.“ (კორძაია-სამადაშვილი, 2012: 197). ამის შემდეგ „რიტუალები“ ანას საყვარელი წიგნია და ცეეს ნოტებუმთან შეხვედრაზეც ოცნებობს. ის, რაც ნოველასთან აიგივებს ამ მოთხრობას არის მოულოდნელი და ეფექტური დასასრული, რომლის „მსხვერპლიც“ გახდება ანა.

გაივლის წიგნის წაკითხვიდან დრო და ანას მიიწვევენ ერთ ვახშამზე. აქ იწყება რიტუალების კასკადი, რომლებიც უნდა შეასრულო ფილოსოფოსთან სტუმრად მყოფმა: პალტოს სწორად ჩაცმა, როცა მოგაწოდებენ, რომ გახეულ სარჩულში არ მოგიხვდეს ხელი, დანა-ჩანგლის ხმარება, ჭიქიდან სწორად დაღევა, უკან ტაქსით დაბრუნება, რომ სახე შეინარჩუნო და სხვა მრავალი. ანასთვის წვეულთა ნაწილი ლეგენდაა, ცდილობს მაქსიმალურად ისარგებლოს მათი ყურადღებით და არავითარ ყურადღებას არ აქცევს გვერდით მჯდომ მამაკაცს, რომელიც ფამილარულად და ცოტა თავხედურადაც ექცევა - დავლით, გოგო, მეტი რა შეგვრჩებაო, მაგრამ ანა ასე არ ფიქრობს: „ჩვენს მასპინძელზე ვიყავი შეყვარებული და ამ უცნაური, ხმამაღალი არსებისთვის დიდად არ მცხელოდა“ (კორძაია-სამადაშვილი, 2012: 198). დამშვიდობებისას, აჩუქეს წიგნები, რომლებიც სახლში ყურადღებით გადაათვალიერა და ერთი წიგნის წარწერა ასეთი აღმოჩნდა: „ანას გულითადად“ - ცეეს ნოტებუმი“ და სურათიდან ის თავხედი მამაკაცი უღიმოდა. გასაგებია ანას გულისტკივილი და იმედგაცრუება, რომ ყალბ ფასეულობებს, რიტუალებს გადაყოლილმა, ხელიდან გაუშვა შანსი საყვარელ მწერალთან გამოლაპარაკებისა, მით უმეტეს, მაშინ, როცა ის ამას ითხოვდა; აქ, რიტუალებთან ერთად, თავს იჩენს, როგორც ზემოთაც აღვნიშნეთ, ადამიანის ცნობიერებაშივე ჩამოყალიბებული სტერეოტიპი საგნის, ქვეყნის, ჩვეულების, თუ სხვა ადამიანის მიმართ, რომელსაც ყოველთვის ვითვალისწინებთ ისე, რომ ვერ ვაცნობიერებთ. ამ სტერეოტიპმა ის შედეგი გამოიღო, რომ ანა ადამიანს აფასებს მისი „არაპოლიტიკორექტორული“ შენიშვნებით, იმით, როგორ აძალებს ღვინოს უცნობ ქალიშვილს, ის არ შეიძლება შენი საოცნებო მწერალი იყოს, საოცნებოები აქ სხვები არიან, რომლებიც შეიძლება მოხვდნენ შენი შეფასების ჩარჩოში და აი, შედეგიც, მოულოდნელი, დამაფიქრებელი და დასანანი. ეს შეცდომა არასოდეს

გამოსწორდება. არ არის შემთხვევითი, როგორც ჩვენ ვფიქრობთ, რომ ის საოცნებო შეხვედრა რუსეთში ხდება, ყალბი ფასეულობებიც იქიდან მოდის და ამ ცდუნებას აყოლილი ახალგაზრდა ქალი ვერ შეიცნობს მწერალს, ვისთან შეხვედრაზეც ხშირად უფიქრია...

ადამიანის ცნობიერებაში ჩამოყალიბებული სტერეოტიპის და მოულოდნელი დასასრულის საუკეთესო მაგალითს ვხვდებით გიორგი სოსიაშვილთან, წიგნში „დროის საზომთა გარეშე“, სადაც შესულია - წერილები, ნარკვევები, პორტრეტები, შთაბეჭდილებები. არ ვიცით, რომელ მათგანს მიეკუთვნება „ადამიანები და ადამიანები“ - ალბათ პოლიჟანრულია, წერილიც არის, ნარკვევიც, შთაბეჭდილებაც.

კრიტიკოსი ლევან ბრეგაძე, მსჯელობს რა ინგლისური ენიდან გადმოღებულ ტერმინზე - „ფიქშენ“, (რომელმაც ჩაანაცვლა ფრანგული სიტყვა „ბელეტრისტიკა“, ანუ მხატვრული მწერლობა), დაიხმარს საპირისპირო ტერმინს - „ნონფიქშენ“, რომელიც ქართულად დოკუმენტურ პროზას ნიშნავს და იმის საწინააღმდეგოდ, თითქოს ეს ტერმინი მიგვანიშნებს, რომ დოკუმენტური პროზა არ შეიძლება იყოს „ლამაზი“, ასეთ დასკვნას აკეთებს: „მოსაწყენი ბელეტრისტული (მხატვრული) თხზულებაც ბევრი გვინახავს და უმშვენიერესი დოკუმენტური პროზაც.....კარგა ხანია მთელ მსოფლიოში შეინიშნება ნონფიქშენისადმი ინტერესის გაძლიერება. ქართულ მწერლობას ლიტერატურის ამ დარგში ხანგრძლივი და მდიდარი ტრადიციები აქვს, ჩვენი მწერლობა ნონფიქშენით იწყება“; ეს არ არის ჩვენი განსჯის საგანი, მაგრამ ის, რომ თუ გიორგი ლეონიძის „ღვიწჯა“ და ანა კორძაია-სამადაშვილის „რიტუალები“ (თუმცა ეს უკანასკნელი პირველ პირშია დაწერილი და დოკუმენტურისკენ იხრება), მაინც ფიქშენია, ანუ შეთხზული, აი, გიორგი სოსიაშვილის ეს პატარა ნარკვევი, თუ ჩანახატი, უკვე ნონფიქშენის ნიმუშია, სადაც სხვადასხვა ხასიათის ადამიანთა მთელი კასკადია, განსაკუთრებით უნდა გამოვყოთ ესპანეთში მცხოვრები, რიტუალებისგან, სტერეოტიპებისგან, ემოციებისგან დაცლილი უაღრესად რაციონალური ქართველი კაცი, რომელსაც ვერ ააღელვებ, სასაუბროდ ვერ განაწყობ, სულ ეჭვით შემოგცქერის: „სამგლეთში მყოფი კაცის თვალებით, რომელიც მხოლოდ ფულის შოვნასა და თავის გადარჩენაზე ფიქრობს.... კარგი, მისალმებაც კი აეჭვებს, გულწრფელი გაღიმებაც აფიქრებს. „რატომ მესალმება, რატომ მიღიმის,“ ყველაფერში რაღაც ხიფათი ელანდება“ (სოსიაშვილი, 2014: 183). მწერალს ეს კაცი ესპანეთში, ბარსელონას აეროპორტში ხვდება, როცა გიხსნიან, რომ ბილეთები გაუქმებულია და ეს დღე და მთელი ღამეც, შესაძლოა, „აეროპორტში გაატარო, მაშინ, როცა წინ ანდალუზია - სევილიელი დალაქის სამშობლო გელოდება. ამ დროს ქართული, იმერული კილოკავით მოლაპარაკე კაცის დანახვა და მასთან გამოლაპარაკება, შეიძლება მალამოდ მოგედოს კაცს“ (სოსიაშვილი, 2014: 183), მაგრამ არა, მას არ სურს ლაპარაკი, ამაცობს ესპანურის კარგად ცოდნით, და იმით, რომ არავისთან არანაირი კავშირი არ აქვს: „მე ჩემი საქმეები მაქვს“ (სოსიაშვილი, 2014: 183).

და რა ხდება ბოლოსკენ? უაღრესად დადლილი მწერალი, თანამგზავრ ქალთან ერთად, არკვევს გაუქმებული ბილეთების საკითხს, ახალი ბილეთები შეძენას სთხოვენ, მაგრამ ფული არ აქვთ, მხოლოდ დასამატებლად თუ ეყოფათ, არადა ღამე ბარსელონას აეროპორტში უნდა გაათიონ და, ამ ბევრისთვის საოცნებო, ბარსელონას დატოვება გადაქცევიათ ოცნებად. ვერა, ვერ წავლენ და ღამეც იქ უნდა გაათიონ; სატუმროს ძეხნაში დადიან ღამეული ბარსელონას ქუჩებში, ვიღაც აედევნებათ, მაგრამ ყურადღებას არ აქცევენ და მალე, ეს ოცდახუთიოდე წლის ბიჭი, მწერლის თანამგზავრ ქალს მიუთითებს, რომ პალტო აქვს დასვრილი, ცხვირსახოცს ამოიღებს და ქალს გაწმენდაში თვითონვე დაეხმარება, შემდეგ ჩქარი ნაბიჯით გაშორდება და, აი, აქ იჩენს თავს „დამღუპველი სტერეოტიპი“, რომ „ისინი, ევროპელები“, კარგად გაზრდილი ახალგაზრდები არიან: „სხვა კულტურა აქვთ აქა, ...თვითონ მომეხმარა პალტოს გაწმენდაში. ამას ჩვენში ვინ გააკეთებს?“ (სოსიაშვილი, 2014: 183), ქალი დაიღვრება ახალგაზრდა კაცის ქებად, მაგრამ

სულ მალე აღმოაჩენს, რომ “ზრდილმა“ ახალგაზრდამ მისი ხელჩანთა წაიღო და ღამის ბარსელონაში საბუთების, ფულის და კომპიუტერის გარეშე დატოვა. თავზარდამცემი რეალობაა, მაგრამ ვერავის დააბრალებ, რატომ არ შეხედე ეჭვის თვალთ უცხო ადამიანის საქციელს? იმიტომ, რომ ჩამოყალიბებული გაქვს სტერეოტიპი „დასავლეთში“ მცხოვრებ ადამიანზე, რომ მათ სხვა კულტურა აქვთ და ისევ „ქართველობას“ თუ დაადანაშაულებ, რომ „ჩვენ ყველას ვენდობით“, მაგრამ ქართველი არ იყო ის აეროპორტში შეხვედრილი კაცი, ქართველსაც რომ არ ენდო? ახლად ფიქრობენ, რომ ის არ მოტყუვდებოდა, მაგრამ ამან როგორ ამოიგნო, რომ ასეთ მიმდობები იყვნენ ეს ღამეული მგზავრები? მწერლის დასკვნა იმედისმომცემია - ამ მოულოდნელობებით სავსე სამყაროში „იმან ის იცოდა, რომ ადამიანებში ჯერ ისევ დარჩა ცოტა, მაგრამ მაინც, ნდობის და სიყვარულის მარცვალი“ და ეს მარცვალი მათ, ქართველებს აღმოაჩნდათ: „ ეს თავის ქება გამოდის, მაგრამ აი იმ ქართველს, ერთად რომ ვიმგზავრეთ, ვერ მოატყუებდა“ (სოსიაშვილი, 2014: 187).

სამივე, ჩვენს მიერ განხილულ ნაწარმოებს, დავარქვათ ნოველა, რადგან ერთნაირი, მოულოდნელი, ფიქრის ამშლელი დასასრული აქვს, ნაჩვენებია სტერეოტიპებს და რიტუალებს გადაყოლილი ადამიანი, რომელიც კარგად ხვდება, რომ მათი „გადამკიდე“ ვეღარ ამჩნევს, რომ „დიდი სიხარული და დიდი განსაცდელი თანაბრად უფერულია“, რომ თანდათან რაღაც რიტუალის უნიჭო ნაწილი ხდება, რომ არ აქვს უნარი ეჭვის თვალთ შეხედოს სხვათა საქციელს.

ამ ფონზე უთუოდ განსხვავებულია ღვინჯუას რიტუალისადმი პატივისცემა, თენგიზ კიკაჩიშვილი მიიჩნევს: „მხატვრულ თხზულებაში, ლიტერატურულ ნაწარმოებთა ტიპოლოგიური კლასიფიკაციის სპეციფიკიდან გამომდინარე, სხვადასხვა სიფართოვითა და მრავალფეროვნებით ამოიკითხება ამა თუ იმ ეპოქის ყოფა ისტორიული მოვლენის სახით, საზოგადოებრივი იდეების მიმართება, მორალურ-ეთიკური, ფსიქოლოგიური მდგომარეობის მნიშვნელობა“ (რატიანი, 2017: 313). კრიტიკოსი კარგად ხედავს, რომ ლიტერატურული ნაწარმოები, როგორც მხატვრული შემეცნების ნაყოფი, გარკვეულ საზოგადოებრივ პირობებში წარმოიქმნება, რაც მხატვრულ ტექსტში მისი როლისა და დანიშნულების განმსაზღვრელ პირობად იქცევა.

ამის შესაბამისად, ჩვენს მიზანს წარმოადგენს განვმარტოთ სამივე ტექსტის როლი და დანიშნულება, ასევე მთავარ მოქმედ პირთა მოქმედების განმსაზღვრელი პოსტულატები; ღვინჯუას, გიორგი ლეონიძე, თავისი ეპოქის შესაბამისად გვიხატავს; მას აქვს რწმენა, რომელსაც ვერაფერი შეარყევს, მისი ერთგულება რიტუალისადმი არის ერთგულება არა მარტო ღმერთისა, არამედ მორალური კანონებისა, ის იმ საზოგადოების წევრია, რომელშიც ამ დაუწერელ, თუ დაწერილ კანონებს იცავენ და არ დაუშვებს მცირე დარღვევასაც. ეს იყო ამ ერთი ტექსტის და მთელი წიგნის დანიშნულების განმსაზღვრელი პირობა. „ნატვრის ხე“ ლირიკული პროზის ნიმუშია ქართულ ლიტერატურაში, დიდი მწერლის კალმით ცხოვრების მიწურულს ჩვენთვის შემოთავაზებული, როგორც ზემოთაც აღვნიშნეთ, ამიტომ, ბუნებრივია, მასში უხვადაა გამოყენებული ლირიკული გადახვევები, თუ მხატვრული ხერხები.

სხვა ეპოქას აღწერს ანა კორძაია სამადაშვილი; მისი ანა, რომელსაც მწერალმა თავისი სახელი უწოდა და, ალბათ, საკუთარ პიროვნებასთან გააიგივა, სხვა საზოგადოების წევრია, მისი ცხოვრების უკეთესი ნაწილი უაზრო რიტუალების დაცვას ეწირება, რაც უკვე ამ საზოგადოების დიდ ნაწილს ახასიათებს და სწორედ ეს არის განმსაზღვრელი ამ ლიტერატურული ნაწარმოების შექმნისა, რომ ანაში დაინახო საკუთარი თავი, მიხვდე რა უფრო ღირებულია იმ ყველაფრიდან, რაც შენ ცხოვრებაში ხდება, ვერ მიხვდები და გაგტანჯავს დაგვიანებული სინანული. მხატვრული პროზის ნიმუშია ანა კორძაია - სამადაშვილის მოთხრობაც და მთელი წიგნიც (მარიეტას გზა), მწერალი აქ წარმმართველ მხატვრულ ხერხად მსუბუქ ირონიას იყენებს, დასცინის

საკუთარ თავს, ამით, იცავს მკითხველს მსგავსი შეცდომისგან: „ცეცხლს ნოტებში...-მე ის ვერ ვიცანი, იმიტომ, რომ რიტუალებს გადავყვე, იმიტომ, რომ ნიშნებს ვეღარ ვხვდები, იმიტომ რომ მეც რაღაც უნიჭო რიტუალის ნაწილი ვარ“ (კორძაია-სამადაშვილი, 2012: 199).

მხატვრული სამყაროს შექმნის თავის გზას ირჩევს მწერალი გიორგი სოსიაშვილი; მისი ტექსტი, რომელიც წერილიც არის, ჩანახატიც, შთაბეჭდილებაც, მაღალმხატვრულობით გამოირჩევა მაშინ, როცა „ნონფიქშენი“ ამას დიდად არ ითხოვს; ზუსტად იმის დასადასტურებლად, რომ ნარკვევი და შთაბეჭდილება შეიძლება მხატვრულად წეროს ავტორმა, მოვიყვანთ რამდენიმე ციტატას და ლირიკულ გადახვევას ტექსტიდან, რომელიც ამაზე მიგვითითებს. როგორც უკვე აღვნიშნეთ, მოთხრობა დოკუმენტურია და ავტორი საკუთარ თავზე გადახდენილ ამბებს მოგვითხრობს, როგორ ზის შვიდი საათი სტამბოლის აეროპორტში და გასცქერის „ნამქერში გახვეულ თვითმფრინავებს, შეცივნილი გედებივით რომ გამოიყურებოდნენ“ (სოსიაშვილი, 2014: 182), ფიქრობს ნიკოლო მიწიშვილზე, „რომელიც საფრანგეთში გამგზავრებამდე რამდენიმე წელი მიტოვებულ გემზე ცხოვრობდა... დაპყრობილ სამშობლოს დასტიროდა, მე კი ...თოვლიანი ამინდის გამო რეისი დაგვიანებით სრულდება და ამას განვიცდი“ (სოსიაშვილი, 2014: 182).

კრიტიკოს სოსო ჭუმბურიძეს, იხილავს რა გიორგი სოსიაშვილის იმ წიგნს, რომელშიც განსახილველი ტექსტია მოცემული, მიაჩნია, რომ „პროზა ურთულესი სახეა ლიტერატურის და თუ... ჭეშმარიტებას რომანტიკის ბურუსებში შეახვევ და მკითხველს შეაპარებ, ...ოდნავი ყალბი ნიუანსიც კი თვალშისაცემი გახდება“ (სოსიაშვილი, 2014: 3). საბედნიეროდ, ასე არ ხდება, და მკითხველს სჯერა მწერლისა, რომელიც ასე წერს: „ახალი შემონახვებულობა ესპანური დღე. ერთი დამთქნარება, უსიცოცხლო დღე, რომელსაც საათები და წუთები წაართვა ზამთარმა“, და მკითხველს სჯერა ის ნდობა „ევროპელი ახალგაზრდისა“, რომელიც თავაზიანი საქციელის მოშველიებით გპარცვავს, გტოვებს უცხო ქვეყანაში ფულის და საბუთების გარეშე და მაინც, ეს ორი გულუბრყვილო ქართველია საზოგადოების საყრდენი და არა ის ქართველი, რომელიც შეკითხვაზე არ გპასუხობს იმის შიშით-„დაკითხვას ხომ არ მიწყობს ეს უპატრონო“ (სოსიაშვილი, 2014: 185), ეს ამ საზოგადოების დამახასიათებელია, რაც განსაზღვრავს გიორგი სოსიაშვილის ტექსტის და მთელი წიგნის დანიშნულებას.

დასკვნა. გიორგი სოსიაშვილის „ღვინჯუა“, ანა კორძაია-სამადაშვილის „რიტუალები“ და გიორგი სოსიაშვილის „ადამიანები და ადამიანები“ საინტერესო მასალას იძლევა ჟანრის დარღვევის ანალიზის თვალსაზრისით. ლიტერატურა იმითაც არის საინტერესო, რომ მკითხველს აძლევს არჩევანის თავისუფლებას, თუ როგორ წაიკითხოს და როგორ აღიქვას ნაწარმოები, ამ თვალსაზრისით წარმოებულმა კვლევამ კიდევ ერთხელ განგვიმტკიცა აზრი ჩვენ მიერ დასმული პრობლემის აქტუალობის შესახებ.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- ბარტი, რ. (2011). *მითოლოგიები*. თბილისი: გამომცემლობა „აგორა“.
- ბაქრაძე, ა. (2004). *სკოლას*. თბილისი: გამომცემლობა „უნივერსალი“.
- გაფრინდაშვილი, ნ., & მირესაშვილი, მ. (2008). *ლიტერატურათმცოდნეობის საფუძვლები*. თბილისი.
- კორძაია-სამადაშვილი, ა. (2012). *მარიეტას გზა*. თბილისი: გამომცემლობა „პალიტრა L“.
- კუცია, ნ. (2009). *ქართული ნოველის ისტორიის ზოგიერთი საკითხისათვის*. თბილისი: გამომცემლობა „მერიდიანი“.

- ლეონიძე, გ. (2021). *ნატურის ხე*. თბილისი: გამომცემლობა „პალიტრა L“.
- რატიანი, ი. (2017). კაი ყმა. *სჯანი* (№18), 310-314.
- სოსიაშვილი, გ. (2014). *დროის საზომთა გარეშე*. თბილისი: გამომცემლობა „უნივერსალი“.

REFERENCES:

- bart'i, r. (2011). *mitologiebi [Mythologies]*. Tbilisi: Publishing House „Agora“.
- bakradze, a. (2004). *sk'olas [School]*. Tbilisi: Publishing House „Universali“.
- gaprindashvili, n., & miresashvili, m. (2008). *lit'erat'uratmtsodneobis sapudzvlebi [Basics of literary studies]*. Tbilisi.
- k'ordzaia-samadashvili, a. (2012). *mariet'as gza [The way of Marietta]*. Tbilisi: Publishing House „Palitra L“.
- k'utsia, n. (2009). *kartuli novelis ist'oriis zogierti sak'itkhisatvis [For some issues of the history of the Georgian novel]*. Tbilisi: Publishing House „Meridiani“.
- leonidze, g. (2021). *nat'vris khe [The tree of dreams]*. Tbilisi: Publishing House „Palitra L“.
- rat'iani, i. (2017). k'ai qma [Good guy]. *sjani [Sjani]* (№18), 310-314.
- sosiashvili, g. (2014). *drois sazomta gareshe [Without measuring time]*. Tbilisi: Publishing House „Universali“.